

Olje og Energidepartementet

6. Januar 2023

SVAR PÅ HØRING OM TILDELING AV AREAL FOR HAVVIND VED UTSIRA NORD**1. Innledning**

Vi viser til høring om kvalitative kriterier og støtteordning for havvindkonsesjoner på Utsira Nord, samt møte i denne sammenheng mellom Skjoldblad og OED i departementets kontorer 19. desember¹.

Skjoldblad er et konsortium bestående av Iberdrola, Norsk Havvind og TotalEnergies og ble etablert i 2021 for i fellesskap å forfølge mulighetene som oppstår ved med åpningen av områder for utbygging av havvind i Norge. Basert på vårt solide industrielle fundament, historiske erfaring og kunnskap innen fornybar energi tror vi at Skjoldblad kan spille en viktig rolle i å utvikle en ledende havvindindustri i Norge og sikre kraft for den norske energiomstillingen i et langsiktig perspektiv.

Iberdrola er et av verdens største kraftselskap og er, med en total installert produksjonskapasitet på over 66 GW og en portefølje med fornybar energi på over 81 GW, en global leder innen produksjon av fornybar elektrisitet. Ved utgangen av tredje kvartal, 2022 inkluderte Iberdrolas portefølje over 1,2 GW havvind i drift, og ytterligere 5,5 GW med forventet oppstart innen 2027, som enten er under bygging eller er sikret gjennom langsiktige kontrakter. Iberdrola har dokumentert erfaring med å utvikle havvindprosjekter globalt og regnes som en leder i overgangen til et nullutslippssamfunn. Selskapet er godt etablert i de globale markedene for havvind (Tyskland, Frankrike, USA og Storbritannia, hvor selskapet nylig sikret seg 7 GW offshore vindprosjekter gjennom ScotWind-tildelingen, hvorav 5 GW er flytende).

TotalEnergies er et globalt energiselskap som produserer og markedsfører et bredt spekter av energi: olje og biodrivstoff, naturgass og grønne gasser, og fornybar elektrisitet. Med mer enn 100 000 ansatte er TotalEnergies kommitert til å produsere energi som er rimeligere, renere, mer pålitelig og tilgjengelig for så mange mennesker som mulig. TotalEnergies er Norges femte største produsent av petroleum med ca. 210.000 fat boe/d, og selskapet har skapt verdier på norsk sokkel helt siden starten av norsk petroleumsindustri.

Som en del av ambisjonen om å nå nullutslipp innen 2050, bygger TotalEnergies en portefølje av investeringer i fornybar energi og elektrisitet. Selskapet utvikler i den sammenheng en portefølje av havvindprosjekter med en total kapasitet på mer enn 11GW, hvorav 2/3 er bunnfast og 1/3 er flytende. Disse prosjektene er lokalisert i Storbritannia, Sør-Korea, Taiwan, Frankrike og USA. TotalEnergies deltar i lisensrunder i flere land, inkludert Norge.

---

¹ Skjoldblad presenterte i dette møtet våre sentrale budskap i forhold til høringsforslaget og har gjennom god dialog med representanter fra departementet fått avklaringer og veiledning som vi har tatt med inn i arbeidet med dette høringssvaret.

Norsk Havvind er en havvindutvikler og en del av Valinor-gruppen. Valinors betydelige portefølje av selskaper innen fornybar energi, havbruk og infrastruktur inkluderer også Norsk Vind, en av landets ledende utvikler av landbaserte vindparker i Norge. Norsk Vind har utviklet, bygget og idriftsatt 744 MW vindkraft i Norge de siste 10 år. Videre har Norsk Vind driftsansvaret for 6 vindparker med til sammen 132 turbiner. Norsk Vind har ytterligere 2,5GW under planlegging/utvikling. Norsk Havvind bygger på industriell erfaring fra Norsk Vind og på kompetanse opparbeidet gjennom tiår med olje- og gassutvikling og drift på norsk sokkel.

Skjoldblad vil ta i bruk beste tilgjengelig teknologi for å begrense og overvåke konsekvenser for miljø- og samfunn i alle prosjektfaser for Utsira Nord. Vi ønsker å utvikle Utsira Nord gjennom å sette høye HMS-krav og benytte etablerte og anerkjente standarder på dette området.

Gjennom kartlegging av norske leverandører og leverandørkjeder og utstrakt kontakt og samarbeid med disse, ønsker Skjoldblad å bidra til utvikling av en norsk havvindindustri i verdensklasse. Vi er overbevist om at det er betydelig kompetanse og kapasitet som kan levere i overgangen fra fossilt til fornybart, og vi tror at norsk leverandørindustri kombinert med Skjoldblads betydelige erfaring innen storskala energiprojekter i utfordrende offshoremiljøer vil kunne levere gode og effektive havvindutbygginger på norsk sokkel.

Skjoldblad mener at at OED har utviklet et sett med gode, transparente og relevante regler for den kommende konkurransen på Utsira Nord. Selv om vi kommer med merknader og foreslår endringer i det følgende, mener vi at OEDs utkast til regelverk er et godt utgangspunkt for å utvikle en modell som vil tjene målsetningene som er angitt i høringsnotatets punkt 5.1 godt.

Vi takker for muligheten til å gi et formelt, skriftlig svar på høringsnotatet om Utsira Nord og vil respondere i følgende format.

- i) Hovedbudskap
- ii) Utdyping av noen av de sentrale temaene
- iii) Vedlegg 1: Svar på hvert av høringssspørsmålene fra OED i høringsnotatet

2. Hovedbudskap

Nedenfor følger en oppsummering av Skjoldblads viktigste tilbakemeldinger på departementets høringsdokument knyttet til Utsira Nord.

- a) Skjoldblad støtter OEDs foretrukne tildelingsmodell. Vi ser imidlertid et behov for å gjøre visse endringer for å begrense nedsiden for en utbygger som får tildelt areal, men ikke mottar støtte til prosjektet sitt. Vennligst se forslag i i punkt 3.
- b) Erfaring og dokumentert historikk fra havvindprosjekter samt andre store, komplekse energiprojekter offshore bør etter Skjoldblads syn veie tungt i OEDs vurdering av søknader. Ikke bare ved å tillegge dette kriteriet som sådan høy vekt, men også ved å inkludere dokumentert erfaring og kompetanse som en del av evalueringen for kriterier som bærekraft, lokalt innhold, HMS og LCOE-reduksjoner. Ved vurdering av erfaring mener vi det er viktig at OED tar hensyn til ulike typer roller (operatør, industriell partner, finansiell partner) og dybden av involvering fra utviklere i refererte prosjekt.
- c) Det er behov for at utviklere har en viss grad av fleksibilitet i prosjektdesign og utvikling etter tildeling, for at man derved skal kunne dra nytte av fremskritt innen havvindteknologi og kostnadsforbedringer.
- d) Skjoldblad mener støtte for Utsira Nord bør gis i form av en tosidig differansekontrakt (CfD).
- e) Skjoldblad oppfordrer OED til å sikre så like konkurransevilkår som mulig gjennom å benytte klare og spesifikke kriterier. Dette inkluderer klart definerte metoder som for eksempel beregning av LCOE og klimafotavtrykk.
- f) Selv om utbyggere alltid vil måtte akseptere, håndtere og prise ulike risikoer i prosjekter som dette, er det viktig at risikoer og avklaringer innenfor myndighetenes kontroll, i den grad det er mulig, er løst før

kunngjøring av anbudsregler. Avklaringer på nøkkelparametere vil redusere risikopremien brukt av utviklere. Skjoldblad vil i den forbindelse trekke frem:

- a. Nettløsning - Skjoldblad foreslår at Utsira Nord bygges ut og tilrettelegges for eksportkabler på 132 kV eller 220 kV system, med felles nettkoblingspunkt (POC) og nettstasjon plassert på land (Karmøy eller Utsira). Selv om vi forstår at nett- og infrastrukturløsninger for tiden er under utarbeidelse, argumenterer vi for at visse forhold/forutsetninger i denne forbindelse må avklares i kunngjøringen. Ytterligere detaljer er angitt lenger nede i dette dokumentet.
- b. Myndighetsprosess - Skjoldblad mener at identifisering og iverksetting av tiltak for å effektivisere godkjennings- og myndighetsprosessen, for derved å redusere ledetid for prosjektene, er vesentlig for å oppfylle regjeringens mål for havvind som er angitt i høringsnotatets punkt 5.1.
- c. HMS-regelverket - Skjoldblad støtter en risikobasert og systemorientert tilnærming til HMS-regelverket for havvind i Norge, men vil uttrykke bekymring for at slike forskrifter antakelig ikke ferdigstilles og trer i kraft før etter forventet tidspunkt for tildeling av Utsira Nord. Skjoldblad oppfordrer OED til å gjøre tilgjengelig siste foreliggende utkast til HMS-regelverk ved kunngjøring av anbudsreglene

3. Tildelingsmodell

Selv om Skjoldblad på prinsipielt grunnlag støtter den foreslåtte tildelingsmodellen, med en kombinasjon av kvalitativ evaluering av søkeren/prosjektet og konkurranse om støtte, mener vi det er behov for å gjøre noen justeringer. En utvikler som vinner eksklusivitet vil bruke betydelig med tid og ressurser på å utvikle prosjektet, inkludert en prosjektspesifikk konsekvensanalyse. Å gjøre det uten å vite om en vil motta støtte til prosjektet, medfører en betydelig risiko for utbygger. Selv om Skjoldblads preferanse er en modell med støtte til alle vinnere av eksklusivitet, tror vi det finnes mekanismer som kan brukes for å gjøre OEDs foretrukne modell attraktiv. Skjoldblad foreslår derfor å legge til følgende element i departementets foretrukne modell:

Enhver utbygger, blant de tre med eksklusivitet, som ikke mottar økonomisk støtte, vil ha en opsjon på enten å
i) gi fra seg arealet med refusjon av dokumenterte utbyggingsutgifter eller
ii) få en konsesjonsforlengelse som muliggjør kommersiell utvikling uten økonomisk støtte.
Prosjektet bør også være kvalifisert for deltakelse i påfølgende CfD-runder. Dersom utbyggers prosjekt får støtte i slik konkurranse, faller opsjonen bort.

Skjoldblad støtter ikke den alternative modellen som er fremmet i høringsnotatet, da dette vil føre til forsinket endelig investeringsbeslutning, høyere kostnader, og mer risiko for utbyggere.

4. Kvalitative kriterier

Metodikk og vektning: Skjoldblad støtter den foreslåtte tilnærmingen, som vi mener vil legge til rette for en strukturert, balansert og ikke-diskriminerende evaluering. Åpenhet i denne prosessen er viktig, og vi støtter offentliggjøring av vektingsfaktorer for hovedkriterier når de er ferdig utarbeidet, og senest ved utlysningen. Vi oppfordrer OED til også å offentliggjøre vektfor underkriterier innenfor hvert hovedkriterium. Skjoldblad foreslår ikke i dette høringssvaret en konkret vektfordeling av kriterier/delkriterier, men vi oppfordrer OED til å tillegge kriterium 4E (kompetanse og erfaring fra prosjektutvikling, gjennomføring og drift av havvindprosjekter) betydelig vekt.

Ringvirkninger/lokalt innhold: Skjoldblad støtter vektleggingen av lokalt innhold og kompetanseutvikling. Vi mener det er fornuftig å vurdere søkere basert på planer for kompetanseutvikling, bruk av fagarbeidere, involvering av små og mellomstore bedrifter (SMB) og leverandørindustriutvikling. Vi mener imidlertid også at utvikleres erfaring og historikk fra prosjekter med vekt på å fremme lokalsamfunn og lokal industri, bør være en del av evalueringen.

Bærekraft: Skjoldblad støtter tilnærmingen med å definere klimaavtrykk for prosjektene. For å sikre konsistens og sammenlignbarhet på tvers av søknadene må utlysningen inneholde en klar definisjon av grenser for beregningen av klimafotavtrykk, samt metodikk og utslippsfaktorer som skal legges til grunn for søknaden. Utover dette foreslår

Skjoldblad at evaluering av kriteriet på bærekraft også inkluderer dokumentert erfaring fra tidligere og pågående havvindprosjekter

I vedlegget foreslår vi en metodikk for beregning av klimafotavtrykk og vi står til disposisjon for å dele erfaringer og konkrete eksempler på dette.

Kostnadsnivå 2030/2035 (inkl. innovasjon og teknologiutvikling): Skjoldblad støtter de underliggende målene og tilnærmingen der kostnadsnivå benyttes som et av de sentrale evalueringskriteriene. Det er imidlertid viktig å sikre at tall produseres og presenteres på en sammenlignbar måte på tvers av søknader. For å sikre dette, oppfordrer Skjoldblad OED til å inkludere LCOE-metodikk og forutsetninger som skal brukes på enkelte makroparametere i forbindelse med utlysning.

Skjoldblad deler gjerne en LCOE-metodikk med OED som kan benyttes til dette formålet.

For å motvirke insentivet til oversalg krever den foreslåtte modellen at søkere skal inkludere en tredjeparts ekspertvurdering og kvalitetssikring av oppgitte tall. Skjoldblad støtter tiltak for å unngå oversalg, inkludert trekking i score for urealistiske planer/tall, men foreslår at tredjepartsverifiseringen utføres av en eller flere sakkyndige engasjert av OED (og ikke søkerne).

I forhold til innovasjon og teknologiutvikling mener Skjoldblad at 2035 LCOE-tall bør suppleres med utvikleres dokumenterte resultater for å få ned kostnader fra tidligere prosjekter.

Teknologiutvikling: Det er behov for at utviklere har en viss grad av fleksibilitet i prosjektdesign og utvikling i noen tid etter tildeling. Fravær av slik fleksibilitet kan gjøre det vanskelig å dra nytte av teknologiske fremskritt og kostnadsreduksjoner i perioden mellom budfrist og endelig utbyggingsbeslutning. Samtidig erkjenner vi at det vil være forventninger knyttet til forpliktelser på forhold som lokale ringvirkninger og bærekraft, og vi forstår at fleksibilitet må håndteres innenfor grensene av dette.

5. Støttemodell

Skjoldblad mener en økonomisk støttemekanisme på Utsira Nord bør komme i form av en CfD-ordning. Slike ordninger har vist seg vellykkede som rammeverk for lavkarboninvesteringer, har økt hastigheten på utvikling av fornybar kraftproduksjon over hele Europa og gitt insentiver til innovasjon på tvers av industrien.

Den langsiktige prissikkerheten disse ordningene gir, har resultert i kontantstrømmer som er velegnet for effektive finansieringsløsninger som har bidratt til å redusere samfunnets kostnader ved fornybar kraftproduksjon. Ved å gjøre en CfD-modell to-veis/symmetrisk kan samfunnet dra nytte av den fornybare produksjonen når prisene på elektrisitet er høye.

Skjoldblad oppfordrer OED til å bruke en kort referanseperiode («day-ahead»), og legge til grunn et så høyt tak som mulig.

Ved utlysningen ber vi om at søkerne får vite i) hvilken form for støtteordning som vil bli implementert og ii) nok spesifikk informasjon om støtteordningen til at søkere kan svare tilstrekkelig på informasjonen som vil bli etterspurt i forbindelse med søknaden (spesielt 4B).

Uavhengig av valgt støtteordning er det viktig at støtten justeres for utvikling i relevante inflasjonsindekser, inkludert arbeidskraft og nøkkelkomponenter i byggematerialer for havvindprosjekter.

6. Nett

Skjoldblad foreslår at Utsira Nord bygges ut og tilrettelegges for eksportkabler på 132 kV eller 220 kV spenningsnivå, med et felles nettilkoblingspunkt (POC) og nettstasjon plassert på land (Karmøy eller Utsira). Radialene/eksportkablene bør eies og driftes av utbyggerne. Dette vil gi en løsning der utbyggerne har kontroll over hovedrisikoene knyttet til utbyggingen, og gir et tydelig grensesnitt mot TSO (Statnett). En slik løsning vil også gjøre det mulig for utbyggerne å operere uavhengig av hverandre, samtidig som en beholder muligheten til

samarbeide for å kutte kostnader dersom nettutbyggingen kan koordineres. Imidlertid vil forutsetningen for en koordinert nettbygging være en samtidig utbygging av feltene.

Enkelte nettrelaterte tema må avklares ved kunngjøringen. Skjoldblad vil i den forbindelse spesielt fremheve:

- Grensesnittdefinisjon - Detaljert definisjon av grensesnitt ved (POC)
- Tredjeparts brukere - OED må avklare om utbyggerne skal forberede seg på fremtidige tredjeparts tilknytninger (forbrukere og/eller produsenter).
- POC - OED bør peke på deres foretrukne plassering, inkludert klargjøring av den tekniske løsningen med tilhørende tidsplan samt et estimat for et eventuelt anleggsbidrag til TSO for utbygging og klargjøring av transmisjonsnett ved POC.
- Dersom Karmøy er foretrukket som POC - Ilandføringsområder/landtak på Karmøy kan være utfordrende dersom Nye Karmøy transformatorstasjon velges som POC for samtlige lisenser på Utsira Nord. OED bør i et slikt tilfelle, i den grad det er mulig, legge frem en realiserbar teknisk løsning, med hensyn til eksportkabler fra alle utbyggere i Utsira Nord, inkludert en mulig løsning for kabelruting/nett over Karmøy og frem til POC (koordinert løsning).

Det bør også avklares hvorvidt og hvordan utbygger vil bli kompensert ved eventuelle endringer i sentrale forutsetninger (f.eks. endring av POC eller forsinkelser påført av TSO) på et senere tidspunkt.

7. Andre forhold

Myndighetsprosess: Skjoldblad mener det er viktig å identifisere og iverksette tiltak for å effektivisere myndighets- og godkjenningssprosessen for havvindutvikling og støtter dermed målene i høringsnotatets punkt 2.7. Vi erkjenner behovet forsvarlig saksbehandling og bred konsensus knyttet til havvindutviklingen, men mener at den nåværende prosessen resulterer i for lang tid (og tilhørende kostnader) fra tildeling til første produksjon. I tillegg til å vurdere sammenslåing av konsesjons- og detaljplanprosessene for vindkraftverket og nettforbindingen, mener vi at behandlingstid knyttet til de ulike prosessene og milepælene, slik disse er formidlet i Veileder (Retningslinjer for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader vedr. offshore vind), bør gjennomgås med ambisjon om å redusere denne ledetiden.

HMS-regelverk: Skjoldblad støtter de generelle prinsippene skissert i høringsnotatets pkt. 2.10, som innebærer en risikobasert og systemorientert tilnærming til HMS-regelverket og krever styringssystemer og bedriftskultur med vekt på systematisk risikovurdering og -styring. Det er imidlertid bekymringsfullt at slike forskrifter som gjelder for havvindutbygginger i Norge, ikke kan settes i kraft før etter forventet prekvalifisering og tilbudsfrister. Dette kan resultere i at aktørene gjør ulike forutsetninger med hensyn til HMS-standarder og krav, noe som kan innebære ulike grunnlag for bud. For å forhindre dette oppfordrer Skjoldblad OED til å gjøre tilgjengelig en disposisjon / siste utkast til HMS-regelverk ved utlysning.

Skatt: For å utvikle en sterk og konkurransedyktig norsk havvindindustri er det viktig å sikre klare, forutsigbare og stabile skattevilkår for utviklere og eiere av havvindaktiva.

8. Avsluttende kommentarer

Sammen med svarene på spørsmålene fra OED i høringsnotatet, ref. Vedlegg 1, utgjør ovenstående synspunkt Skjoldblads formelle høringssvar knyttet til Utsira Nord. Vi håper at OED finner denne tilbakemeldingen nyttig i arbeidet med utformingen av det endelige regelverket for tildeling. Med henvisning til signaler fra departementet i vårt møte 19. desember har vi forsøkt å finne en balanse mellom å holde dokumentet kort og å være så konkret som mulig i våre tilbakemeldinger.

Med hilsen,
På vegne av Skjoldblad

Thor Otto Lohne
Styreleder Norsk Havvind AS

Vedlegg 1. Skjoldblads tilbakemelding på spørsmål i høringsnotatet

Spørsmål	Respons
1) Hvilke forhold knyttet til tildelingsmodell som må være avklart til utlysningstidspunktet?	Som nærmere angitt i hoveddelen av dokumentet, vil det være hensiktsmessig med ytterligere avklaringer knyttet til nett, HMS, LCOE og bærekraft til utlysningstidspunktet.
2) Hvilke effekter og vesentlige forskjeller det vil være fra prosjektenes side ved de to skisserte alternative tildelingsmodellene, blant annet når det gjelder prosjektmodning ved konkurranse om støtte og tidsbruk frem til investeringsbeslutning?	Den alternative modellen vil kunne føre til at et større antall utbyggere bruker lengre tid på å utvikle prosjektene. En slik modell vil også kunne føre til forsinket endelig investeringsbeslutning og produksjonsstart sammenlignet med OEDs foretrukne modell. Et ekstra år med modning bør også forventes i anledning konkurranse om midler, men denne fordelene er etter vårt syn mer enn oppveiet av de negative effektene nevnt over. Vi viser forøvrig til vårt svar på spørsmål 5.
3) Hvilke deler av prosjektmodningen som er viktig å ha gjennomført for å kunne redusere risikopåslag i kostnadsestimatene og dermed statens støtte?	Slutføring av datainnsamling (havbunnsundersøkelser, miljøundersøkelser), avklaringer knyttet til nett og godkjenningprosessen. Fullført Front End Engineering Design (FEED) vil også redusere projektrisikoen inn mot en endelig investeringsbeslutning.
4) Eventuelt forslag til justeringer i de alternative tildelingsmodellene.	Skjoldblad mener OEDs foretrukne modell må justeres for å sikre utbygging av alle tre områdene, samt redusere ulempene for utbyggere som ikke mottar offentlige tilskudd. Vi foreslår å innføre en mulighet for utbyggere som ikke mottar tilskudd til enten å i) få refundert utviklingskostnader i størrelsesorden tilsvarende offentlige tilskudd, eller ii) få en lisensforlengelse som gjør at prosjektet kan realiseres på kommersiell basis uten statsstøtte. Dersom et slikt prosjekt gis støtte i en etterfølgende konkurranse, kanselleres opsjonen. Det er Skjoldblads vurdering at den alternative modellen har flere mangler sammenlignet med den foretrukne. Vi ser ikke potensialet for at dette vil endres innenfor den beskrevne alternative strukturen og foreslår dermed ikke justeringer av denne modellen.
5) Tilbakemelding på alternativ forslag til tildelingsmodell, hvor seks aktører inviteres til å ytterligere modne frem prosjektene i forkant av arealtildeling.	En modell der seks budgivere skal utvikle prosjekter i en periode på ett år vil øke utviklingskostnadene betydelig. Selv om utbygger skulle få refundert disse kostnadene, vil en likevel ha bundet opp knappe utviklingsressurser i organisasjonene som ellers kunne vært involvert i andre utviklings- og anbudsprosesser globalt. Skjoldblad ser heller ikke et stort potensiale for å modne prosjektet/ redusere projektrisiko før områdene er tildelt.
6) Hvor lang tid trenger aktørene for å ferdigstille søknad etter utlysning?	Skjoldblad er av den oppfatning at det kreves en periode på seks til syv måneder fra kunngjøringen for å utarbeide et tilbud på Utsira Nord.
7) De ulike kriteriene, herunder;	

<p>7a) Om formuleringen og innholdet i de kvalitative kriteriene er tilstrekkelig tydelige for aktørene</p>	<p>Skjoldblad har gitt innspill på dette temaet i hoveddelen av dette dokumentet. I hovedsak mener vi at kriteriene må være tydelige for å sikre sammenlikningsmuligheter mellom søknadene. På denne bakgrunn anmoder vi departementet om å angi metodikker som skal anvendes, forutsetninger som skal legges til grunn samt definere nøkkelbegreper som vil brukes i søknaden. Noen eksempler på begreper som bør defineres er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Havvindpark - Offshore kabler - Byggestart - Produksjonsstart - Klar for nettilkobling - etc
<p>7b) Om det er tilstrekkelig tydelig hvordan departementet vil evaluere søkere under hvert kriterium</p>	<p>Skjoldblad mener departementet har tydeliggjort hvordan søknadene vil evalueres. Vi ønsker imidlertid å vite hvordan de ulike kriteriene / underkriteriene vil vektas. Se for øvrige ytterligere kommentarer i hoveddelen av dokumentet.</p>
<p>7c) Om etterspurt dokumentasjon per kriterium gir dekkende informasjon for å vurdere søkerne</p>	<p>Vi mener den etterspurte dokumentasjonen er tilstrekkelig. Vi ønsker imidlertid å gjenta vår anmodning om at følgende inkluderes i prekvalifikasjonskriteriene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dokumentert erfaring med offshore HMS-standarder • Erfaring og eksempler på utvikling og mobilisering av lokale leverandører, lokalt innhold og bærekraft. Søkere som kan dokumentere faktisk oppnådde resultater knyttet til disse tema bør premieres. • Dokumentert erfaring med å realisere kostnadsforbedringer i tilsvarende prosjekter
<p>7d) Om den administrative byrden for aktørene ved noen av de foreslåtte kriteriene er uforholdsmessig stor</p>	<p>Det kreves grundige og veldokumenterte søknader for å gi departementet tilstrekkelig grunnlag for å vurdere og rangere søkere. Skjoldblad er av den oppfatning at kravene skissert i høringsnotatet gir et slikt grunnlag. Gitt vår anbefalte tid på seks til syv måneder for utarbeidelse av søknad ser vi ingen uforholdsmessig stor administrativ byrde.</p> <p>Når det gjelder relevant støttedokumentasjon oppfordrer vi OED til å akseptere engelsk språk som et alternativ til norsk.</p>
<p>7e) Om noen av minimumskravene er for strenge eller for lave, særlig minimumskravene knyttet til erfaring og finansiell styrke</p>	<p>Skjoldblad finner minimumskravene tilstrekkelige.</p> <p>4A/4B – Finansiell styrke/finansieringsplan for prosjektet</p> <p>Med referanse til de finansielle kriteriene angitt i punktene 4A og 4B i høringsnotatet mener vi at det bør gjøres visse presiseringer i de endelige tilbudsdokumentene som angitt nedenfor.</p> <ul style="list-style-type: none"> - I stedet for å rangere aktørene på en skala fra 1 til 4 bør både kriterium 4A og 4B settes opp som et bestått/ikke-bestått kriterium, dvs. det bare bør vurderes hvorvidt aktøren har tilstrekkelig finansiell kapasitet eller ikke.

	<ul style="list-style-type: none"> - I tilfeller hvor søker er et konsortium bør prekvalifiseringskriteriet baseres på den kombinerte finansielle styrken til konsortiet, hensyntatt eventuelle kryssgarantier som er inngått mellom de enkelte aktørene. - Vi antar at kriterium 4A and 4B må sees i sammenheng, dvs. at når kriterium 4A henviser til tilstrekkelig finansiell kapasitet til å etablere vindkraftverket, må det samtidig hensyntas at gjeldsfinansiering kan være aktuelt slik det er angitt i kriterium 4B. - Dersom en søker ikke i seg selv har tilstrekkelig finansiell kapasitet, og baserer seg på den finansielle kapasiteten til sine direkte eller indirekte eiere (i Norge eller i utlandet) må det klargjøres hvilke dokumenter eller tiltak som kreves for å kunne basere seg på den finansielle kapasiteten til sine eiere. - Det er angitt at søker må ha en finansiell kapasitet på "X", som vil bli spesifisert i utlysningens dokumentene. Det refereres til «kredittrating eller omsetning». Vi mener kredittrating er et relevant kriterium i denne konteksten og at en minimumsterskel for kredittrating bør settes. Vi foreslår imidlertid at i stedet for «omsetning» (i tilfeller hvor aktøren ikke er ratet) bør man anvende samlet verdjustert egenkapital av den enkelte aktøren (eller konsernet), som angir totale eiendeler minus total gjeld. Dette bør verifiseres av siste tilgjengelige revisorgodkjente årsregnskap og/eller gjennom tredjepartsverifikasjon. <p>4E – Erfaring Skjoldblad støtter inkludering av erfaring og kompetanse som sentrale kriterier.</p> <p>Anerkjennelse av erfaring fra utvikling av havvindparker, prosjektgjennomføring og drift vil fremme rettidig levering av prosjekter på en ansvarlig og bærekraftig måte med fordeler for den lokale forsyningskjeden. Vi foreslår at erfaringskravet utvides til å omfatte drift av havvindparker.</p> <p>Vi mener det er viktig at departementet tar hensyn til at ulike aktører kan ha ulike roller i referanseprosjektene (operatør, industriell partner, finansiell partner), og at ulik grad av involvering dermed bør tillegges ulik vekt i evalueringen.</p>
<p>7f) Hvilke forutsetninger som bør ligge inne i kostnadsanslagene ref. 2A og 3A</p>	<p>Skjoldblad oppfordrer til å inkludere LCOE-metodikk som en del av dokumentasjonen som skal fremlegges ved kunngjøringen.</p> <p>Skjoldblad deler gjerne LCOE-metodikk som kan brukes til dette formålet.</p>
<p>7g) Hvilket presisjonsnivå kostnadsanslagene bør ha ref. 2A og 3A</p>	<p>Det vises til svaret på spørsmål 3 ovenfor. Presisjonsnivået som kan oppnås for kostnadsestimatet vil avhenge av modenheten til de faktorene som er oppført der: Modenhet av datainnsamling, usikkerhet knyttet til nettløsning, forhold knyttet til godkjenningssprosess og usikkerhet rundt andre parametere som vil påvirke prosjektets kontantstrøm. Basert på vår vurdering av dette nå, forventer vi at presisjonsnivået ligger på ~30 % ved søknadsfristen.</p>

<p>7h) Hvilken metode som bør benyttes for usikkerhetsanalyse av kostnadsanslagene ref. 2A og 3A</p>	<p>Skjoldblad foreslår å estimere kostnadsusikkerhet ved hjelp av Monte Carlo probabilistisk simulering</p>
<p>7i) Om det er realistisk med idriftsettelse før 2030, ref. 4G</p>	<p>Skjoldblad forstår ambisjonen om å sette i drift og starte produksjonen fra vindparkene på Utsira Nord så snart som mulig for å styrke den norske kraftforsyningen. Vi har i dette dokumentet pekt på i) effektivisering av godkjenningsprosessen (hoveddel seksjon 7), ii) rettidig utvikling av nettinfrastruktur på land (hoveddel seksjon 6) og iii) anvendelse av OEDs foretrukne tildelingsmodell for Utsira Nord areal (ref. svar ovenfor) som faktorer som kan muliggjøre første produksjon fra Utsira Nord innen 2030.</p>
<p>7j) Hvilken metode aktørene bør benytte for å estimere klimafotavtrykk per kWh, ref. 5A</p>	<p>Vi støtter inkluderingen av klimafotavtrykk som et evalueringskriterium. Vi ønsker imidlertid å anbefale at utlysningen klart definerer systemgrensen som skal legges til grunn, inkludert hvilke faser i livsløpet som skal hensyntas samt hvilke utslippsfaktorer som skal anvendes.</p> <p>Skjoldblad anbefaler at metodologien GHG protocol anvendes, samt at <i>drivstofforbruk</i> legges til grunn for transport og <i>vekt</i> for materialer. (www.ghgprotocol.org)</p> <p>Videre foreslår Skjoldblad at departementet angir offentlig tilgjengelige databaser som skal anvendes for utslippsfaktorer, eksempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ICE • Defra-databasen • andre ved behov <p>Dersom en metodologi ikke kan anvises i utlysningen kan det anvendes et utslippstak (GHG cap), hvor aktørene må dokumentere at kravet til totale utslipp oppfylles for å vinne auksjonen.</p>

<p>7k) Valg av systemgrense for klimafotavtrykkberegning, herunder hvilke komponenter systemgrensen bør inneholde, ref. 5A</p>	<p>Skjoldblad foreslår følgende systemgrense for beregning av klimafotavtrykk:</p> <p>Utvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forundersøkelser (drivstoff- og energiforbruk) • Fartøy- fly- eller helikoptertransport (drivstoff- og energiforbruk) <p>Produksjon (materialer og transport):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turbin • Understell • Transformatorstasjon • Kabler <p>Installasjon (materialer, transport and installasjon):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Offshore transport- og installasjonsfartøy (drivstoff- og energiforbruk) • Materialforbruk (eks. betong) <p>Drift:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fartøybruk (drivstoff- og energiforbruk) <p>Avvikling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vi anbefaler at dette dekkes av kriterium 3C (resirkulering og gjenbruk) <p>Departementet bør klargjøre hvordan myndighetene vil følge opp det faktiske klimafotavtrykket til prosjektet.</p>
---	---